

TOWARZYSTWO OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

„FARA KOŃSKOWOLSKA”

UL. LUBELSKA 97, 24-130 KOŃSKOWOLA

ORGANIZACJA POŻYTKU PUBLICZNEGO

NIP:716-26-59-402 REGON:432735661 KRS:0000220451

www.konskowola.eu

Opis projektu

"Konserwacja i remont Fary w Końskowoli - zabytku o istotnym znaczeniu dla historii Regionu Lubelskiego"

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
LUBELSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

1. Informacje ogólne:

Miejsce realizacji: kościół farny p.w. Znalezienia Krzyża Św. i Św. Andrzeja Apostoła w Końskowoli.

Podmioty realizujące: Parafia Rzymskokatolicka w Końskowoli (Lider Projektu) oraz TODK „Fara Końskowolska”

Wartość wnioskowanej dotacji: 4.583.451,15 zł

Czas realizacji: do 2011 roku.

2. Uzasadnienie.

W województwie lubelskim jest zaledwie kilka świątyń, które przez kilkaset lat pełniły nieprzerwanie funkcję mauzoleów rodowych (bazylika katedralna w Zamościu, bazylika Dominikanów w Lublinie) oraz miejsc kultywowania tradycji narodowych. Kościół końskowolski był nekropolią hrabiów Świętego Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego Tęczyńskich (od 1518 r. do 1675 r.), a w czasach Czartoryskich (1732-1831) stanowił miejsce upamiętnienia osób zasłużonych dla kraju (gen. Orłowski, Franciszek Książnin, Franciszek Zabłocki).

Wysoka wartość historyczna i artystyczna szeregu elementów zachowanych w kościele farnym w Końskowoli wymaga dla ich renowacji znaczących środków

finansowych. Wysoki koszt zastosowania technologii bezpiecznych dla zabytków był powodem, dla którego dotychczas nie było możliwe przeprowadzenie kompleksowych prac przy świątyni i przystosowanie jej do zwiedzania.

Wciąż nie jest możliwe m.in. zwiedzanie krypt świątyni – w tym krypty pod kaplicą północną, gdzie znajduje się jedyny znany w Polsce przykład pełnoplastycznej rzeźby personifikującej Marność Życia (Vanitas) – element sarkofagu Izabeli z Tęczyńskich i Łukasza Opalińskiego marszałka nadwornego koronnego (zm. 1667, 1662 r.). Wciąż również nie zostały odnowione portale, wykonane w XVII wg projektu słynnego Tylmana van Gameren oraz pomniki z czarnego marmuru, fundacji Adama Kazimierza Czartoryskiego, upamiętniające gen. Józefa Orłowskiego i Franciszka Książnika (obydwa z 1807 roku).

Jednocześnie kościół farny w Końskowoli położony jest w strefie najwyższej atrakcyjności turystycznej zgodnie z mapą nr 12 do Planu Marketingu Turystyki w województwie lubelskim na lata 2007-2013 oraz w strefie oddziaływania miejscowości turystycznych o randze krajowej i międzynarodowej: Puław (5 km od Końskowoli), Kazimierza Dolnego (12 km) i Nałęczowa (24 km). W związku z brakiem pełnej możliwości zwiedzania świątyni (zły stan części zabytków, brak wielu systemów zabezpieczeń i monitoringu, brak udostępnienia krypt) oraz w związku z brakiem nowoczesnej infrastruktury, niezbędnej do obsługi ruchu turystycznego w sposób właściwy dla realizacji założeń strategicznych województwa lubelskiego (w tym opartych na technologiach ICT), końskowolska fara – mimo bogatej historii oraz wysokiej klasy zachowanych zabytków – nie przyczynia się w sposób właściwy do wzmocnienia potencjału Regionu oraz zwiększania spójności społeczno-gospodarczej województwa.

Po realizacji projektu, kościół farny będzie mógł być porównywany do najbardziej znanych w kraju mauzoleów rodowych I Rzeczypospolitej (Sieraków Opalińskich, Sieniawa Czartoryskich, bazylika katedralna w Tarnowie Tarnowskich i ks. Ostrogskich, bazylika katedralna w Zamościu, kościół św. Trójcy w Krakowie).

Realizacja projektu po pierwsze – otworzy możliwość realizacji kolejnych projektów, sferycznie umiejscowionych wokół przedmiotowego projektu oraz po drugie – poprawi spójność XVI wiecznego układu obiektów miasta Końskowola (kościół parafialny, kościół św. Anny, dwór obronny Tęczyńskich, układ urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków). Ponadto projekt jest bezpośrednią kontynuacją realizowanych dotychczas inwestycji (m.in. ze środków samorządu województwa lubelskiego oraz Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Lublinie – por. tabela E2 wniosku oraz str. 150 Studium Wykonalności).

Końskowola jest jednym z przystanków na Szlaku **Renesansu Lubelskiego** (w styl wpisują się obydwie kościoły końskowolskie). Realizacja projektu umożliwi wyeksponowanie

renesansowych elementów kościoła farnego w Końskowoli, a poprzez to przyczyni się do uatrakcyjnienia szlaku. W szczególności dotyczy to wyeksponowania gotycko-renesansowego prezbiterium, renesansowej tablicy herbowej Tęczyńskich: hrabiów Świętego Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego, oraz renesansowych partii krypt kościoła.

Realizacja projektu – w związku z wyeksponowaniem oraz promocją zdarzeń i przedmiotów związanych z oświeceniowymi pisarzami: Grzegorzem Piramowiczem (proboszcz w Końskowoli 1785-1797), Franciszkiem Książninem (poeta oświeceniowy, zm. w 1807 r., pochowany w Końskowoli) czy Franciszkiem Zabłockim (słynny komediopisarz, proboszcz w latach 1800-1821, zmarły i pochowany w Końskowoli), da podstawy do wpisania Końskowoli w **Szlak Wielkich Pisarzy**.

Projekt wpisuje się i przyczynia do realizacji celów strategicznych Województwa, Powiatu Puławskiego i Gminy Końskowola, określonych w stosownych dokumentach, jak również celów Lokalnej Strategii Rozwoju, przyjętej przez Lokalną Grupę Działania „Zielony Pierścień”, której członkami są Gmina Końskowola oraz Partner Lidera przedsięwzięcia – TODK „Fara Końskowolska”.

3. Zakres prac

W ramach niezbędnych prac i czynności przy realizacji Projektu planuje się:

- 1) Prace konserwatorskie, prace restauratorskie, modernizacja i roboty budowlane (z wyłączeniem rozbiórki) dotyczące zabytków wraz z otoczeniem i przystosowanie ich na cele kulturalne i turystyczne (konserwacja zabytków ruchomych o wartości do 4 mln PLN).
- 2) Ponadto jako element projektu: monitoring i zabezpieczenie zabytków wraz z otoczeniem na wypadek zagrożeń, roboty budowlane i modernizacja infrastruktury technicznej i sanitarnej (w tym z zakresu przystosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych) oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów.
- 3) W szczególności:
 - roboty budowlane związane z remontem i odnowieniem zabytkowego kościoła w Końskowoli,
 - roboty budowlane – wymiana posadzki w kościele wraz z wykonaniem podjazdów dla niepełnosprawnych oraz remont i udostępnienie krypt dla potrzeb turystów,
 - roboty budowlane - remont dzwonnicy i ogrodzenia,
 - prace konserwatorskie wyposażenia ruchomego,
 - prace restauratorskie zabytkowych organów,
 - organizacja ekspozycji muzealnej w udostępnionych kryptach,

- system zliczania odwiedzających, platforma internetowa, audio i video przewodniki
- roboty budowlane – modernizacja infrastruktury technicznej (wymiana instalacji elektrycznej i niskoprądowej)
- roboty budowlane - modernizacja infrastruktury sanitarnej (wymiana instalacji grzewczej i wentylacyjnej)
- monitoring i zabezpieczenie zabytku na wypadek zagrożeń (systemu zabezpieczeń przeciwpożarowych, system sygnalizacji włamania, telewizja dozorowa)
- zagospodarowanie terenu

Pracami konserwatorskimi objęte zostaną:

ELEMENTY DREWNIANE:

- ołtarz główny i dwa bliźniacze ołtarze boczne (późnobarokowe o drewnianej strukturze z polichromią i złożoną snycerką) wraz z rzeźbami ołtarzowymi (w ołtarzu głównym: Mojżesza i Abrahama oraz krucyfiks, w ołtarzach bocznych figury aniołów) tabernakulum
- ambona,
- prospekt organowy,
- drzwi główne,

OBRAZY(technika: olejnej na płótnie):

- ołtarz główny: *Serce Jezusa, Umilenie, Adoracja Baranka Bożego,*
- ołtarze boczne: *Św. Stanisław z ołtarza północnego i Św. Andrzej z południowego,*

ELEMENTY METALOWE:

- żyrandole neoklasyczne (3 szt.),
- tablica pamiątkowa biskupa Szembeka z 1693 r.
- krata metalowa pod chórem,
- nagrobek ZOFII LUBOMIRSKIEJ – odlew w cynie,
- drzwi do przedsionka zakrystii (2szt.)

ELEMENTY KAMIENNE:

- portal główny, portale w prezbiterium
- chrzcielnica i trzy kropielnice
- 2 nagrobki na zewnątrz
- przedstawienie figuralne *Vanitas*

- tablica herbowa Tęczyńskich.

Przyjmując najlepsze rozwiązania technologiczne, zgodnie z decyzją Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przyjęto jako optymalne i konieczne wykonanie następujących prac remontowych elewacji /z wyłączeniem fasady przedmiotowego kościoła/ z podziałem na trzy fazy:

- zlikwidowanie przyczyn zawilgocenia murów,
- wykonanie niezbędnych wzmocnień elementów konstrukcyjnych budynku oraz usunięcia skutków zawilgocenia murów,
- wykonanie nowej elewacji wraz z kolorystyką elewacji zewnętrznej kościoła farnego w Końskowoli z wyłączeniem dachu.

Przyjęto rozwiązania spełniające wymogi wynikające z obowiązujących polskich norm dotyczące zachowania istniejącej substancji zabytkowej obiektu oraz uzupełnienie brakujących elementów wystroju architektonicznego. Prace remontowe – konserwatorskie przy elewacji promują najlepsze i sprawdzone technologie zgodnie z tradycją i historycznymi miejscowymi technikami budowlanymi. Całość prac spełnia wymogi wynikające z obowiązujących europejskich i polskich norm oraz przepisów ochrony środowiska.